

Limes – 2020

*A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
tudományos évkönyve*

*Науковий вісник
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II*

*Scientific Bulletin
of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education*

KÉSZÜLT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

ISSN 2411-4081

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ

LIMES

Науковий вісник
Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ

2020
Випуск VII
Том 2

Берегове–Ужгород
2020

Науковий вісник «LIMES» засновано у 2014 році та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ. У науковому віснику публікуються наукові статті викладачів та студентів Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ, а також дослідження українських та іноземних учених угорською, українською та англійською мовами. Цей том об'єднує праці з історії, етнографії, мовознавства, педагогіки та соціальної географії.

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

Серія КВ №20762-10562Р від 08.05.2014 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ (протокол №1 від 10.02.2020 р.)

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Льдіко Орос, кандидат педагогічних наук (кафедра педагогіки та психології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ)

ВІДПОВІДАЛЬНІ РЕДАКТОРИ:

Мелінда Орбан та Олександр Добош (видавничий відділ, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Адальберт Бовді, доктор фізико-математичних наук, професор (кафедра математики та інформатики, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Адальберт Рац, доктор філософії з природничих наук (кафедра історії та суспільних дисциплін, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Бейла Надь, кандидат біологічних наук, доцент (кафедра біології та хімії, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Віра Протопопова, доктор біологічних наук, професор (кафедра біології та хімії, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Емьовке Бергхауер-Олас, доктор філософії з галузі соціальні та поведінкові науки (кафедра педагогіки та психології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Золтан Кормочі, доктор філософії з галузі філологічні науки (відділення угорської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Золтан-Шандор Варга, доктор біологічних наук, професор-емерит (кафедра еволюційної зоології та біології людини, Дебреценський університет), Ібоя Самборовскі-Нодь, кандидат історичних наук (кафедра історії та суспільних дисциплін, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Ілона Лехнер, доктор філософії з галузі філологічні науки (відділення англійської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Йосип Молнар, кандидат географічних наук (кафедра географії та туризму, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Катерина Дудич, доктор філософії з галузі філологічні науки (відділення угорської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Лорант-Денеши Давід, габілітований доктор у галузі «регіональні науки», професор (Інститут економіки та розвитку регіонів, Університет ім. Святого Іштвана), Маргарета Кейс, кандидат історичних наук (відділення угорської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Марія Ген, кандидат біологічних наук, габілітований доктор у галузі «науки про довкілля» (кафедра ботаніки, Університет ім. Святого Іштвана), Олександр Бергхауер, кандидат географічних наук (кафедра географії та туризму, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Олена Біда, доктор педагогічних наук, професор (кафедра педагогіки та психології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Роберт Бачо, доктор економічних наук, професор (кафедра обліку і аудиту, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Тетяна Чонка, кандидат філологічних наук (відділення української філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Томаш Врабель, кандидат філологічних наук, доцент (відділення англійської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Юдіта Павлович, кандидат педагогічних наук (відділення української філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Юрій Жиуц, доктор технічних наук, професор (кафедра математики та інформатики, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Юрій Чотарі, кандидат історичних наук (кафедра історії та суспільних дисциплін, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ)

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ЗА ВИПУСК:

Василь Брензович, кандидат історичних наук (Благодійний фонд за ЗУІ)

ТЕХНІЧНЕ РЕДАГУВАННЯ: *Мелінда Орбан та Олександр Добош*

ВЕРСТКА: *Вікторія Товтін*

КОРЕКТУРА: *Льдіко Гріца-Варцаба, Олександр Кордонець та Томаш Врабель*

ДИЗАЙН ОБКЛАДИНКИ: *Ласло Везждед*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Черє Янош» при ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ*

За зміст опублікованих статей відповідальність несуть автори.

Друк наукового вісника здійснено за підтримки уряду Угорщини.

Засновник: Благодійний фонд Закарпатського угорського педагогічного інституту (від 2016 року Благодійний фонд За Закарпатський угорський інститут)

Видавництво: Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ (Адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90202. Веб-сторінка: www.kmf.uz.ua Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua Тел.: (00 380-3141) 4-28-29) та ТОВ «РІК-У» (Адреса: вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88000. Електронна пошта: print@rik.com.ua)

Поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»

© Автори, 2020

© Редактори, 2020

ISSN 2411-4081

UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA
II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

LIMES

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
tudományos évkönyve

2020
VII. évfolyam
2. kötet

Beregszász–Ungvár
2020

A LIMES című tudományos évkönyv 2014-ben alapított és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsának határozata alapján jelenik meg. A tudományos évkönyv a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanárainak, hallgatóinak munkáit, valamint ukrainjai és külföldi tudósok magyar, ukrán és angol nyelvű tanulmányait adja közre. A LIMES jelen kötete a történet-, a néprajz-, a nyelv- és a neveléstudomány, valamint a társadalomföldrajz különböző területeit öleli fel.

Nyomatott tömegtájékoztatói eszközök állami nyilvántartásának igazolása:

széria: KB № 20762-10562P; kiadta: Ukrajna Állami Nyilvántartási Szolgálat 2014.05.08-án.

Kiadásra javasolta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa (2020.02.10., 1. számú jegyzőkönyv).

FŐSZERKESZTŐ:

dr. Orosz Ildikó, PhD (Pedagógia és Pszichológia Tanszék, II. RF KMF)

FELELŐS SZERKESZTŐK:

Dobos Sándor és Orbán Melinda (Kiadói Részleg, II. RF KMF)

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

prof. dr. Bacsó Róbert, a közgazdaság-tudományok doktora (Számvitel és Auditálás Tanszék, II. RF KMF), dr. Berghauer Sándor, PhD (Földtudományi és Turizmus Tanszék, II. RF KMF), dr. Berghauer-Olasz Emőke, PhD (Pedagógia és Pszichológia Tanszék, II. RF KMF), prof. dr. Bódi Béla, a fizika- és matematikatudományok doktora (Matematika és Informatika Tanszék, II. RF KMF), prof. dr. Bida Olena, a neveléstudományok doktora (Pedagógia és Pszichológia Tanszék, II. RF KMF), dr. Csatáry György, PhD (Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék, II. RF KMF), dr. Csonka Tetyána, a nyelv- és kommunikáció-tudományok kandidátusa (Ukrán Tanszéki Csoport, Filológia Tanszék, II. RF KMF), prof. dr. habil. Dávid Lóránt Dénes (Regionális Gazdaságtani és Vidékfejlesztési Intézet, Szent István Egyetem), dr. Dudics Katalin, PhD (Magyar Tanszéki Csoport, Filológia Tanszék, II. RF KMF), dr. habil. Höhn Mária, a biológiai tudományok kandidátusa (Növénytan Tanszék, Szent István Egyetem), dr. Karmacs Zoltán, PhD (Magyar Tanszéki Csoport, Filológia Tanszék, II. RF KMF), dr. Kész Margit, PhD (Magyar Tanszéki Csoport, Filológia Tanszék, II. RF KMF), dr. Lechner Ilona, PhD (Angol Tanszéki Csoport, Filológia Tanszék, II. RF KMF), dr. Molnár József, PhD (Földtudományi és Turizmus Tanszék, II. RF KMF), dr. Nagy Béla, a biológiai tudományok kandidátusa, docens (Biológia és Kémia Tanszék, II. RF KMF), dr. Pavlovics Judit, a neveléstudományok kandidátusa (Ukrán Tanszéki Csoport, Filológia Tanszék, II. RF KMF), prof. dr. Protopopova Vira, a biológiai tudományok doktora (Biológia és Kémia Tanszék, II. RF KMF), dr. Rác Béla, PhD (Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék, II. RF KMF), Szamborovszkyné dr. Nagy Ibolya, PhD (Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék, II. RF KMF), prof. dr. Varga Zoltán Sándor, a biológiai tudományok doktora, professor emeritus (Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék, Debreceni Egyetem), dr. Vrabély Tamás, a nyelvtudományok kandidátusa, docens (Angol Tanszéki Csoport, Filológia Tanszék, II. RF KMF), prof. dr. Zsigic György, a műszaki tudományok doktora (Matematika és Informatika Tanszék, II. RF KMF)

A KIADÁSÉRT FELEL:

dr. Brenzovics László, PhD (Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Jótékonyági Alapítvány)

MŰSZAKI SZERKESZTÉS: Dobos Sándor és Orbán Melinda

TÖRDELÉS: Tótin Viktória

KORREKTÚRA: Gricza-Varcaba Ildikó, Kordonec Olekszandr és Vrabély Tamás

BORÍTÓTERV: Vezsdel László

ETO-BESOROLÁS: a II. RF KMF Apáczai Csere János Könyvtára

A közölt tanulmányok tartalmáért a szerzők a felelősök.

A tudományos évkönyv megjelenését Magyarország Kormánya támogatta.

Alapító: Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola Jótékonyági Alapítványa (2016-tól Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Jótékonyági Alapítvány)

Kiadó: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (Cím: 90 202 Beregszász, Kossuth tér 6. Honlap: www.kmf.uz.ua E-mail: foiskola@kmf.uz.ua Tel.: (00 380-3141) 4-28-29) és a „RIK-U” Kft. (Cím: 88 000 Ungvár, Gagarin u. 36. E-mail: print@rik.com.ua)

Nyomdai munkák: „RIK-U” Kft.

© A szerzők, 2020

© A szerkesztők, 2020

ISSN 2411-4081

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
FERENC RÁKÓCZI II TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN COLLEGE
OF HIGHER EDUCATION

LIMES

Scientific Bulletin
of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

2020
Issue VII
Volume 2

Berehove–Uzhhorod
2020

UDC 001.89(058)

L 67

The scientific bulletin "LIMES" was established in 2014 and is published according to the resolution of the Academic Council of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education. The scientific bulletin publishes the academic studies of students and teachers of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, as well as academic articles of researchers from Ukraine and abroad in Hungarian, Ukrainian and English languages. The given volume of "LIMES" contains academic studies and articles in History, Ethnography, Philology, Pedagogy and Human Geography.

**Certificate of State Registration of Printed Mass Media, Series KB, No. 20762-10562P,
Issued by the State Registration Service of Ukraine on the 8th of May, 2014**

*Recommended to publication by the Academic Council of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian
Hungarian College of Higher Education, record No.1 of February 10, 2020*

EDITOR-IN-CHIEF:

Ildikó Orosz, PhD (Department of Pedagogy and Psychology, Transcarpathian Hungarian College)

MANAGING EDITORS:

Melinda Orbán and Sándor Dobos (Publishing Department, Transcarpathian Hungarian College)

EDITORIAL BOARD:

Béla Bódi, D.Sc. in Physics and Mathematics, professor (Department of Mathematics and Computer Science, Transcarpathian Hungarian College), *Béla Nagy, C.Sc. in Biology, associate professor* (Department of Biology and Chemistry, Transcarpathian Hungarian College), *Béla Rácz, PhD* (Department of History and Social Sciences, Transcarpathian Hungarian College), *Emőke Berghauer-Olasz, PhD* (Department of Pedagogy and Psychology, Transcarpathian Hungarian College), *György Csatóry, PhD* (Department of History and Social Sciences, Transcarpathian Hungarian College), *Ibolya Szamborovszky-Nagy, PhD* (Department of History and Social Sciences, Transcarpathian Hungarian College), *Ilona Lechner, PhD* (English Language and Literature Branch, Philology Department, Transcarpathian Hungarian College), *József Molnár, PhD* (Department of Geography and Tourism, Transcarpathian Hungarian College), *Judit Pavlovics, C.Sc. in Pedagogy* (Ukrainian Language and Literature Branch, Philology Department, Transcarpathian Hungarian College), *Katalin Dudics, PhD* (Hungarian Language and Literature Branch, Philology Department, Transcarpathian Hungarian College), *Lóránt Dénes Dávid, PhD, Dr. habil, professor* (Institute of Regional Economics and Rural Development, Szent István University), *Margit Kész, PhD* (Hungarian Language and Literature Branch, Philology Department, Transcarpathian Hungarian College), *Mária Höhn, C.Sc. in Biology, Dr. habil* (Department of Botany, Szent István University), *Olena Bida, D.Sc. in Pedagogy, professor* (Department of Pedagogy and Psychology, Transcarpathian Hungarian College), *Róbert Bacsó, D.Sc. in Economics, professor* (Department of Accounting and Auditing, Transcarpathian Hungarian College), *Sándor Berghauer, PhD* (Department of Geography and Tourism, Transcarpathian Hungarian College), *Tamás Vrabely, C.Sc. in Philology, associate professor* (English Language and Literature Branch, Philology Department, Transcarpathian Hungarian College), *Tetyána Csonka, C.Sc. in Philology* (Ukrainian Language and Literature Branch, Philology Department, Transcarpathian Hungarian College), *Vira Protopopova, D.Sc. in Biology, professor* (Department of Biology and Chemistry, Transcarpathian Hungarian College), *Yurij Zhiguts, D.Sc. in Technical Sciences, professor* (Department of Mathematics and Computer Science, Transcarpathian Hungarian College), *Zoltán Sándor Varga, D.Sc. in Biology, professor emeritus* (Department of Evolutionary Zoology and Human Biology, University of Debrecen), *Zoltán Karmacs, PhD* (Hungarian Language and Literature Branch, Philology Department, Transcarpathian Hungarian College)

RESPONSIBLE FOR PUBLISHING:

László Brenzovics, PhD (Charitable Foundation "In support of the Transcarpathian Hungarian College")

TECHNICAL EDITING: *Melinda Orbán and Sándor Dobos*

PAGE PROOF: *Viktória Tótin*

PROOF-READING: *Ildikó Gricza-Varcaba, Olekszandr Kordonec and Tamás Vrabely*

COVER DESIGN: *László Vezsdel*

UNIVERSAL DECIMAL CLASSIFICATION (UDC): *Apáczai Csere János Library of Transcarpathian Hungarian College*

Authors are responsible for the content of academic studies and articles.

The publication of the scientific bulletin is sponsored by the government of Hungary.

Founder: Charitable Foundation of Transcarpathian Hungarian Pedagogical College (after 2016 Charitable Foundation "In support of the Transcarpathian Hungarian College")

Publishing: Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (Address: Kossuth square 6, 90202 Berehove, Ukraine. Website: www.kmf.uz.ua E-mail: foiskola@kmf.uz.ua Tel.: (00 380-3141) 4-28-29) and "RIK-U" LLC (Address: Gagarin Street 36, 88000 Uzhhorod, Ukraine. E-mail: print@rik.com.ua)

Printing: „RIK-U” LLC.

© The Authors, 2020

© The Editors, 2020

ISSN 2411-4081

© Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2020

Зміст

<i>Ганга Андраш</i> : Делікатна мрія (від)будови угорської нації	15
<i>Чобо Б. Штенге</i> : Доля оператора. Смерть Петра Лисюка в Хусті 14 березня 1939 року	27
<i>Чобо Б. Штенге</i> : Джерела про концентраційний табір «Думен», що функціонував за режиму А.Волошина в 1938-1939 роках	39
<i>Роберт Бачо</i> : Орден Василян на Закарпатті з початку появи до початку ХХ століття.....	49
<i>Олександра Боднар – Жужанна Варга</i> : Жінки-селянки після колективізації (перші результати порівняльних досліджень Закарпаття та Угорщини).....	63
<i>Оксана Ферков</i> : До питання про локалізацію середньовічних монастирів паулінів на території сучасного Закарпаття (за матеріалами писемних джерел та топоніміки).....	81
<i>Іштван Шандор</i> : Зображення репресивної радянської системи у новелі Ласла Балли «Осінні берези»	99
<i>Роберт Варга</i> : Жандармерія Ужанського комітату у 1881–1914 роках.....	111
* * *	
<i>Адель Гал</i> : Диктування пісень та їх тексти на відспівуваннях (заупокійних молитвах) та похоронах.....	137
* * *	
<i>Іштван Янк</i> : Мовна дискримінація і упередження стосовно угорських вчителів Закарпаття	143
<i>Аніта Марку</i> : Думка педагогів, що викладають угорську як іноземну мову, про стан викладання угорської мови на Закарпатті.....	171
<i>Габрієлла Томазі – Тімеа Томазі</i> : Вплив налагоджених зв'язків та наданої підтримки на вивчення та збереження в діаспорі угорської мови: приклади Бразилії та Чилі.....	183
<i>Еніке Товт-Орос</i> : Віртуальний мовний ландшафт органів місцевого самоврядування Берегівського району	199
<i>Крістіан Вароді</i> : Можливі способи використання цифрових технологій та Інтернету при вивченні англійської мови	209

* * *

Елек Густі: Вплив мультимедійних засобів на культуру навчання студентів 225

Ілона Густі: Використання завдань з моніторингу у процесі підготовки вчителів англійської мови 237

Бейло Нодь – Крістіан Берец – Тібор Нодь – Бейло Балог: Вплив науково-дослідної роботи на розвиток природознавчої компетентності учнів 249

* * *

Мирослав Дністряньський – Наталія Дністряньська: Вплив різноспрямованих міграційних рухів на формування етнографічних відмінностей населення Українських Карпат 267

* * *

Календар подій (2019/2020 навчальний рік) 279

Tartalom

<i>András Hanga: A magyar nemzet(újja)építés kényes ábrándja.....</i>	15
<i>B. Stenge Csaba: Az operatőr végzete. Peter Liszjuk halála Huszton 1939. március 14-én.....</i>	27
<i>B. Stenge Csaba: Források a Volosin-rezsim 1938–1939-ben működő Dumenhegyi koncentrációs táboráról.....</i>	39
<i>Bacsó Róbert: A bazilita szerzetesrend tevékenysége Kárpátalján a kezdetektől a XX. század elejéig</i>	49
<i>Bodnár Alexandra – Varga Zsuzsanna: Falusi nők a kollektivizálás után (Egy kárpátaljai és magyarországi összehasonlítás első eredményei)</i>	63
<i>Ferkó Okszána: A mai Kárpátalja területén egykor működő középkori pálos kolostorok lokalizálásának kérdéséhez (írott források és helynevek alapján).....</i>	81
<i>Sándor István: A szovjet megtorló hatalom ábrázolása Balla László „Őszi nyárfák” című művében.....</i>	99
<i>Varga Róbert: Ung vármegye csendőrsége 1881–1914 között.....</i>	111
* * *	
<i>Gál Adél: Az énekdiktálás és annak szövegei temetések és virrasztások alkalmával.....</i>	137
* * *	
<i>Jánk István: Nyelvi diszkrimináció és előítéletesség kárpátaljai magyartanároknál.....</i>	143
<i>Márku Anita: A magyart mint idegen nyelvet oktató tanárok véleménye a MID-oktatásról Kárpátalján.....</i>	171
<i>Thomázy Gabriella – Thomázy Timea: A kapcsolattartás és a támogatás hatása a diaszpórában élők magyar nyelvoktatására és nyelvmegőrzésére – Brazília és Chile. Esettanulmány.....</i>	183
<i>Tóth-Orosz Enikő: A beregszászi járási önkormányzatok virtuális nyelvi tájképe</i>	199
<i>Várad Krisztián: A digitális technológiák és az internet használatának lehetséges módjai az angol nyelv oktatásában.....</i>	209
* * *	
<i>Huszi Elek: A multimédiás eszközök hatása a diákok tanulási kultúrájára</i>	225
<i>Huszi Ilona: Megfigyelési feladatok használata az angoltanárképzésben.....</i>	237

Nagy Béla – Berecz Krisztián – Nagy Tibor – Balogh Béla: A diákkutatás és kísérletezés hatása a tanulók természettudományos érdeklődésének és kompetenciájának fejlődésére 249

* * *

Dnyisztrjanszkij Miroszlav – Dnyisztrjanszka Natalija: A többirányú migrációs mozgások hatása az Ukrán-Kárpátok etnográfiai különbségeinek kialakulására 267

* * *

Eseménynaptár (2019/2020-as tanév)..... 279

Contents

<i>Hanga András: A Dangerous Dream in (Re)building the Hungarian Nation</i>	15
<i>Csaba B. Stenge: Demise of the Cameraman. The Death of Peter Lysiuk in Khust on 14 March 1939</i>	27
<i>Csaba B. Stenge: Sources about the Voloshyn Regime's Concentration Camp at Dumen Hill in 1938–1939</i>	39
<i>Róbert Bacsó: The Basilite Monastic Order in Transcarpathia from the Beginning to the Beginning of the 20th Century</i>	49
<i>Alexandra Bodnár – Zsuzsanna Varga: Village Women after Collectivisation (The First Results of Comparative Research between Transcarpathia and Hungary)</i>	63
<i>Oksana Ferkov: On the Issue of Localization of the Medieval Monasteries of Pauline Order on the Territory of Modern Zakarpattia Region (Based on the Materials of Written Sources and Toponymics)</i>	81
<i>István Sándor: The Depiction of Soviet Retaliatory Power in László Balla's “Autumn Poplar Trees”</i>	99
<i>Róbert Varga: Ung County Gendarmerie in 1881–1914</i>	111
* * *	
<i>Adél Gál: The Texts of Funerals and Vigilances – the Song-Dictation</i>	137
* * *	
<i>István Jánk: Language Discrimination and Prejudice of Teachers of Hungarian in Transcarpathia</i>	143
<i>Anita Márku: The Opinion of In-Service Teachers of Hungarian as a Foreign Language on Teaching Hungarian as a FL in Transcarpathia</i>	171
<i>Gabriella Thomázy – Tímea Thomázy: The Impact of Liaison and Support on the Teaching of Hungarian and Language Maintenance in the Diaspora: A Case Study of Brazil and Chile</i>	183
<i>Enikő Tóth-Orosz: The Virtual Linguistic Landscape of Local Self-Governments in Berehove District</i>	199
<i>Krisztián Váradi: Possible Ways of Integrating Digital Technologies and the Internet into EFL Instruction</i>	209

* * *

Elek Huszti: The Influence of Multimedia Devices on the Students' Study Culture.....	225
Ilona Huszti: Using Observation Tasks in English Teacher Training	237
Béla Nagy – Krisztián Berecz – Tibor Nagy – Béla Balogh: The Impact of Student Research and Experiments on the Improvement of Their Scientific Interest and Competence.....	249

* * *

Miroslav Dnistryanskyi – Nataliya Dnistryanska: Effects of Multidirectional Migra- tion Movements in the Formation of Ethnographic Differences of the Popula- tion of the Ukrainian Carpathians	267
---	-----

* * *

Events Calendar (2019/2020 academic year)	279
---	-----

Demise of the Cameraman. The Death of Peter Lysiuk in Khust on 14 March 1939

Abstract. This paper is the investigation of the events surrounding the death of Peter Lysiuk in Khust on 14 March, 1939. The young ethnic Ukrainian, US citizen filmmaker lost his life while filming the firefight between the Karpatska Sich and the Czechoslovak law enforcement forces. According to my research and analysis it seems he was not killed accidentally by crossfire, but was murdered because of the high amount of cash with him.

Keywords: Carpathian Ruthenia, Peter Lysiuk, cameraman, movie, murder

Резюме. Це дослідження присвячене обставинам смерті оператора Петра Лисюка, що загинув 14 березня 1939 року в Хусті. Молодий українець, що був американським громадянином, втратив життя під час зйомок сутички між стрільцями Карпатської Січі та чехословацькими правоохоронними органами. Як показав детальний аналіз подій, його смерть найімовірніше була не випадковою – юнака застрелили. Припускаємо, що причиною вбивства була велика кількість валюти, яка знаходилася в оператора.

Ключові слова: Закарпаття, Петро Лисюк, оператор, фільм, убивство.

Rezümé. Ez a tanulmány a Huszton 1939. március 14-én meghalt Peter Liszjuk operatőr halálával foglalkozik. Az amerikai állampolgárságú fiatal ukrán filmes a Kárpáti Szics és a csehszlovák rendvédelmi erők közötti összecsapás filmzése közben vesztette életét, de – mint a részletes elemzés mutatja – halála minden bizonnyal nem véletlen volt, hanem szándékosan lőtték le. A gyilkosság oka – feltehetően – a nála lévő jelentős mennyiségű deviza volt.

Kulcsszavak: Kárpátalja, Peter Liszjuk, operatőr, film, gyilkosság

Introduction

Being a war correspondent or reporting conflict-stricken areas can be a very dangerous task. Just between 1992 and September 2019, according to Committee to Protect Journalists, 2001 cases are known, when journalists and media workers were killed either deliberately or by crossfire in dangerous areas while doing their duty.¹

There was such a case in Carpathian Ruthenia as well, when during the turbulent March of 1939, a cameraman was shot and killed by Czechoslovak law enforcement forces. The victim, Peter Lysiuk was an American citizen, so his death was investigated upon the request of the United States authorities. It is his story.

* PhD, igazgató, Tatabánya Megyei Jogú Város Levéltára. * Доктор філософії з історичних наук, директор, Архів міста обласного значення Тотобаньо. * PhD, director, Tatabánya City Archives. E-mail: tmjvleveltar@upcmail.hu.

¹ Committee to Protect Journalists (CPJ): https://cpj.org/data/killed/?status=Killed&motiveConfirmed%5B%5D=Confirmed&motiveUnconfirmed%5B%5D=Unconfirmed&type%5B%5D=Journalist&type%5B%5D=Media%20Worker&start_year=1992&end_year=2019&group_by=year (Accessed: 14 September 2019).

Picture 1. *The portrait of Peter Lysiuk which was published in numerous US newspapers after his death*

Source: Lysiuk family photo

Family background and the tragic fate

Peter Lysiuk was born on 21 April 1918 in Odessa.² His father, Kalenyk Lysiuk³ was a prominent figure of the Ukrainian diaspora. During the Ukrainian War of Independence in 1917–1921, he fought in the ranks of the Army of the Ukrainian People's Republic as an officer. He then immigrated to the United States in 1923 and became a businessman and also became a very active member of the Ukrainian–American community. He was a member of various Ukrainian organizations in the USA and after the Second World War he founded the Ukrainian National Museum and established the Ukrainian–American Foundation as well.

² Svoboda Ukrainian Daily 22 March, 1939. p. 4.

³ Kalenyk Lysiuk (1899–1980) later settled down and passed away in Ontario, California (it is situated between Los Angeles and San Bernardino). He published a book in 1954 with the title 'For Land and Freedom – A story of the never-ending struggle of the oppressed' (it is available here in PDF: <http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/5930/file.pdf> (Accessed: 14 September 2019)). His papers (17 linear in.) are available in the Ukrainian Research Institute at Harvard University.

Picture 2. Peter Lysiuk is posing with his camera in front of Khust's Greek Catholic Church of the Ascension. This photo was taken in early March 1939 by his father. Peter Lysiuk was shot very close to this place, a few hundred yards to the east

Source: Lysiuk family photo

Peter Lysiuk also had a younger brother, Walter.⁴

Kalenyk Lysiuk was naturalized on 8 January 1929 in New York, presumably his sons were naturalised on the same date. The family lived in Plainfield, N.Y. for a while, then moved to Passaic, N.J. in 1935. Peter Lysiuk had attended Peekskill Military Academy, later New Brunswick and Richmond Hill High Schools, prior to join Passaic High School. He was mentioned as a star left end of Passaic High School's 1936 football team which finished the season as co-champion of the State with Bloomfield.⁵

Peter Lysiuk graduated from the Passaic High School in January, 1938. He was mentioned in the class Who's Who as the „Handsomest Boy” and „Athletic Hero”.⁶

His parents divorced, and Peter lived with his mother, Zina, and younger brother, Walter in Passaic, N.J. His mother ran there a beauty parlor.

⁴ Walter Lysiuk (1923–2010) passed away in Santa Fe, New Mexico.

⁵ Svoboda Ukrainian Daily 22 March, 1939. p. 4.

⁶ Lysiuk Warned of Peril, Father Cables Newspaper. *The Herald News* 18 March, 1939 pp. 1–2.

Kalenyk Lysiuk planned to go to Carpathian Ruthenia with his older son, Peter to make a movie there. They left the United States on 18 February, 1939 and arrived to Carpathian Ruthenia still in February, 1939, where they stayed in the Central Hotel of Khust.

Then the life of this tall, handsome, young promising man ended tragically. In the morning of 14 March, 1939 a firefight broke out between the Ukrainian paramilitary Karpatska Sich and the Czechoslovak military and law enforcement in Khust. Albeit his father warned him not to do so, Peter Lysiuk left the hotel to film the engagement. He never returned. Peter Lysiuk's body was found in Khust with a fatal shot through his heart.

His brother, Walter said to a journalist about his older brother's intention for the trip and the result of the devastating news on their mother: „*Peter wanted to earn money to pay tuition in an engineering college. The news of his death made mother hysterical and now she can't see anyone.*”⁷

The Royal Hungarian Armed Forces seized Khust on the 16th of March (at this time, there was no combat in the settlement). The next day the entire Carpathian Ruthenia was under the control of the Hungarian armed forces.⁸

Peter Lysiuk was buried in the Greek Catholic cemetery of Khust (which is situated just north of the Castle Hill of Khust).

I did not find Peter Lysiuk's record among the 1939 Khust state death certificates (presumably his father did not report it to the local authorities – maybe he was not familiar with the process).⁹

⁷ U. S. Photog, 20, is killed in Czech battle. *New York, Daily News* 18 March, 1939 p. 8B.

⁸ For further details see B. STENGE, CSABA: Magyar hadműveletek Kárpátalja visszacsatolása során, 1939. március I. fázis (2. rész). *Seregszemle* 1/2018, pp. 117–131.

⁹ The official death certificates are available at the State Archives of Transcarpathian Oblast (DAZO) in Uzhgorod.

Picture 3. *The grieving Zina and Walter Lysiuk are looking at Peter Lysiuk's photo after the news of his death*

Source: AP Wirephoto in the Philadelphia Inquirer 18 March 1939 issue

Official investigation

In early July of 1939 the Hungarian Regent's Commissioner of the Governorate of Carpathian Ruthenia (this position was an actual governor), Baron Zsigmond Perényi received a formal inquiry from the United States Embassy in Budapest to investigate the events related to the death of Peter Lysiuk.¹⁰

The main questions were the following:

- the circumstances of the killing of Peter Lysiuk
- when, on what day and where Peter Lysiuk was killed
- Peter Lysiuk had 2,016 USD cash with him. What happened to this money
- Where was Peter Lysiuk buried. The embassy asked for a photo of his grave.

¹⁰ Dazo Beregovo fond 340 opis 1 delo 72. Az Egyesült Államok budapesti követségétől Lissiuk Péter elhalálozási körülményeinek megállapítása.

According to the embassy an individual named László (Vladislav) Tatinecz from the Central Hotel in Khust may know more about the death of Peter Lysiuk.

On 11 July, 1939 Zsigmond Perényi forwarded the request to the local public administration of Khust. He asked for an urgent investigation and answer and gave 15 days for it.

On 19 July, 1939 the Hungarian gendarmerie station of Khust filed a report about the result of their investigation for the local public administration, and it was forwarded to the Regent's Commissioner of the Governorate of Carpathian Ruthenia as well. The report was filed by Master Sergeant (tiszthelyettes)¹¹ Szabados, commander of the station. In his report, he stated the following:

„United States citizen Peter Lysiuk sojourned in Khust in March along with his father. They were staying in the Central Hotel. On 14 March, 1939 at 7 am in the morning, when the Sich and the Czechoslovak armed forces clashed in the settlement, he ran to the streets and went to the grassy area at the end of the Streets of Endre Tóth and Nagykőrösös, close to the former Czech gendarmerie barracks. (I identified that Nagykőrösös Street is the recent Vulytsya Keramichna and Endre Tóth Street is Vulytsya Brativ Brayshchykiv – Author.) Here he started to film the firefight between the Czech law enforcement and the Karpatska Sich. Having seen this, Sergeant Antonín Otradovec, who was born on 3 April, 1898 in the village of 'Velky Semtiu in Olbnovice-Sedchany distict on the Czech territory (The correct settlement must be Semtín, which is a very small village just 2 km to the east from Olbramovice and a part of it, it is situated to the east from the Sedlčany district, and belongs to the Benešov district – Author.)¹², a Czech member of the gendarmerie force who was living in the Protectorate of Bohemia and Moravia at the time shot and killed Lysiuk. He may have thought that Lysiuk was a member of the Karpatska Sich.

The killing of Peter Lysiuk happened on 14 March, 1939 between 9 and 10 am in Khust, at the grassy area at the end of Nagykőrösös and Endre Tóth Streets, close to the Czech gendarmerie barracks, exactly 105 steps from it.

Lysiuk's money and personal belongings were taken by György (Georgy, in Czech Jiří) Hapik, resident of Turica (Turitsa is a Rusyn village to the east of Perechyn – Author), former Czech probational gendarme and Rudolf Veleki (evidently also a member of the Czechoslovak gendarmerie – Author), resident of Prague (Breznov Street 74.). These personal belongings were the following: a pocket watch, a letter, addressed to the United States, a lighter and a significant amount of money. These items and money were taken with them on the 15th of March when

¹¹ The different rank comparisons in this material are just approximate.

¹² The author wishes to express his gratitude to Dr. Július Baláz, Csc., director of the Military Archives of the Czech Republic, who helped to identify the area and settlements. The original Hungarian report definitely contains typos (Otradovec's name was also mentioned as Otradovec, which must be a misspelling).

they left for the Czech territory. It was confirmed by László (Vladislav) Svajka, resident of Fenyvesvölgy (Stavne, a Rusyn village in the Uzh valley, northeast from Velikiy Bereznij – Author) house number 83, who was also a probational gendarme of the Czechs and was present at those events. The exact amount of cash Lysiuk had was not counted and therefore was not established.

Peter Lysiuk's body was buried at the Greek Catholic cemetery of Khust. I am enclosing the photos of the grave. (The original attachments were not available in the letter, presumably the photos were sent to the US Embassy – Author.)

László (Vladislav) Tatinecz was not available for questioning, since his residence is not known.

Samuel Friedmann, resident of Khust (Kelemen Mikes Street 1), owner of the hotel said, that Lysiuk left the hotel on 14 March, 1939 at around 7 am. He did not know where Lysiuk went, since he did not inform him. At around 10-11 am individuals arrived to the hotel and said to his father that his son was shot in Khust. He does not know more about the case. He remembered well that Lysiuk had a significant amount of cash with him."¹³

The author's opinion and conclusions

The local Czechoslovak gendarmerie and police units were part of the State Defense Guard (Stráž obrany státu, SOS).¹⁴ The State Defense Guard's 38th Battalion was stationed at Khust, under the command of Lieutenant Colonel Antonín Zeman. (Avgustyn Voloshyn's government also had a very small independent police force there, led by Yurko Biley.)

The most detailed Czech book on the State Defense Guard's activity in this area barely mentions the case of Peter Lysiuk. It cites only a reminiscence of a chief non-commissioned officer of the Czechoslovak gendarmerie, Staff Sergeant (vrchní strážmistr) František Kolenčík, who said without any details on the circumstances of the death that the body of a US citizen named 'Luskiev' was found in front of the barracks, who was filming the engagement.¹⁵

The main source of the information of the above cited Hungarian report was definitely the local Rusyn Vladislav Svajka, a former probational member of the Czechoslovak gendarme, who was present at these events and knew all of the mentioned participants, since he was able to name the perpetrators. In one hand,

¹³ Dazo Beregovovo fond 340 opis 1 delo 72.

¹⁴ The Czechoslovak State Defense Guard was formed in 1936 and functioned until 1939. Its main tasks were to carry on customs duty, being the local law enforcement force and to protect the borders until the more powerful army units can intervene. The manpower of SOS based on gendarmerie and police members, finance guards and army soldiers. For further details about the organization, see BENEŠ, JAROSLAV: *Stráž obrany státu 1936–1939*. Mladá Boleslav, FORTprint, 2007.

¹⁵ MAREK, JINDŘICH: *Hraničářská kalvárie. Příběhy posledních obránců Masarykovy republiky na severu Čech a Podkarpatské Rusi v letech 1938–1939*. Cheb, Svět Křidel, 2004, p. 211.

he was definitely a key witness and source of information. However, on the other hand, as a former member of the same unit, he most probably varnished the role of the State Defense Guard members in Peter Lysiuk's death, concealing the sensitive facts.

Albeit Peter Lysiuk was definitely too keen and imprudent to take some real combat footage, he was aware of the danger of the firefight. That's why he positioned himself far from the combatants in an open place to help everyone recognize him. His small camera with a tripod was easily recognizable, not similar to any kind of weapon, especially for a law enforcement officer with vast experience, like Otradovec (since he was 41-year-old, Otradovec was definitely a very experienced law enforcement officer with a long service time).

According to the surviving photos, that particular camera was a 16 mm Filmo 70 Model A, produced by Chicago-based Bell & Howell Company. It was a very popular, widely used camera of its time, especially for amateur and home movie shooting. Its ruggedness and compact size made it a common „travel” camera.

The presence of the American filmmakers in Khust was widely known by locals and authorities alike, including law enforcement units. The presence of the US citizen filmmakers was definitely a kind of attraction in Khust for weeks, so the involved gendarmerie members obviously knew of their presence and accommodation well in the centre of the settlement.

Despite this fact, State Defense Guard members did not enter the Central Hotel either to inform Lysiuk's father about the death of his son or to return his personal belongings and money, albeit it was the official protocol. Peter Lysiuk had an undisclosed amount of Czechoslovak money (korunas) with him and also the mentioned 2,016 USD. The amount of the dollars was a really significant sum: 2,016 USD would cost 36,878.19 USD¹⁶ today (or 37,210.14¹⁷ according to a different online calculator). It is well over the annual real median personal income in the United States (which was 33,706 USD in 2018).¹⁸

In Central Europe, where wages and earnings were much lower than in the United States, this amount of money was really a small fortune.

To analyze the events, surrounding his death it looks that Peter Lysiuk was shot not accidentally by crossfire, but rather deliberately. The high value of the money with him suggests the most plausible explanation of Peter Lysiuk's death: he was shot because of the money.

Actually, there is a reminiscence, which states exactly this. Alexander Sevryuk (1893-1941), former Ambassador of the Ukrainian People's Republic of the Cen-

¹⁶ Creator & Maintainer: <https://westegg.com/inflation/> (Accessed: 20 September 2019).

¹⁷ US Inflation Calculator: <https://www.usinflationcalculator.com/> (Accessed: 20 September 2019).

¹⁸ Federal Reserve Bank of St. Louis: <https://fred.stlouisfed.org/series/MEPAINUSA672N> (Accessed: 20 September 2019).

tral Rada in Berlin, who arrived to Khust from the Third Reich stated that witnesses saw how 'Czech soldiers' arrested, robbed and then shot Peter Lysiuk.¹⁹

It is important to mention that such dirty deeds by local law enforcement were not so rare as most of the readers think. It was a similar case just two months before in Carpathian Ruthenia, when an unarmed, peaceful civilian was shot deliberately by another State Defense Guard member. On 6 January 1939 Czechoslovak regular troops: two infantry companies of the Czechoslovak 12th Infantry Division's I/36 Infantry Battalion assisted by State Defense Guard and supported by armoured cars and artillery attacked the Hungarian city of Munkács (today Mukachevo) through its suburb Oroszvég (Rozvegovo – today it is part of Mukachevo already). Here, in Rozvegovo a Czechoslovak State Defense Guard member, Jaroslav Kotouček deliberately shot and killed a local civilian, 19-year-old Fülöp (Philip) Weisz (they probably knew each other personally, since Kotouček was a police officer of the city before the First Vienna Award). The stepfather of the young Jewish victim wanted to sue the Czechoslovak state because of the murder.²⁰

Local people state, there were other civilian victims of this clash in Khust, but I was not able to find any details on the other cases (most probably the other civilians became victims of crossfire).

As for the Karpatska Sich losses, according to a local leader, Ivan Sarvadiy, around 120–150 Karpatska Sich members were killed on that day in Khust.²¹

Such a high number of casualties in an engagement which was strictly limited in time and area sounds extremely high and it suggests, that a larger group of them were actually captured and then shot after, not killed in the firefight directly.

A number of wounded Hungarian regular soldiers of the Hungarian 24th Border Guard Battalion were also murdered by Czechoslovak troops on the 15th of March, 1939 to the west and southwest of Khust.²²

My final conclusion on Peter Lysiuk's death is that he most probably became victim of few local Czechoslovak law enforcement officers' greed because of his significant amount of cash. It proved to be too tempting to the perpetrators and he was murdered deliberately because of his money. Perhaps the perpetrators thought that in those turbulent times, they could escape any legal consequences, which was actually the case.

¹⁹ His reminiscence is cited in this site: https://gazeta.ua/articles/history-newspaper/_vsetaki-ti-lyudi-ne-skavulili-i-ne-sklali-zbroji/891082 (Accessed: 22 September 2019).

²⁰ For further details see B. STENGE, CSABA: A „vízkeresztí csata” – csehszlovák-magyar határincidens Munkácsnál 1939. január 6-án. *Honvédségi Szemle* 1/2019, pp. 128–129.

²¹ SHANDOR, VINCENT: *Carpato-Ukraine in the Twentieth Century. A political and legal history*. Cambridge, Harvard University Press, 1997. p. 187. He cites Ivan Sarvadiy's book, *Zmova proty uriadu Karpats'koï Ukraïny* (Chicago, 1984, p. 24).

²² B. STENGE, CSABA: Magyar hadműveletek Kárpátalja visszacsatolása során, 1939. március I. fázis (2. rész). *Seregszemle* 1/2018, pp. 119–120.

Picture 4. *Still image of Peter Lysiuk from the beginning of the film of 'Tragedy of the Karpatho Ukraine'. Presumably it was one of the favourite pictures of his father about his older son, that's why it was chosen to show there*

Source: 'Tragedy of the Karpatho Ukraine'

The film

Despite of the family tragedy, Kalenyk Lysiuk continued to film. He made footages of the Soim's only session on the 15th of March and in April and May on the Czech and Slovak territory some staged footage was made about the combat in Carpathian Ruthenia and about government members, like telephone conversations of Avgustyn Voloshyn.

The film was released in spring, 1940 under the title „Tragedy of the Karpatho Ukraine”. Albeit it is a propagandistic material, it contains some historically and ethnographically important footages, like the mentioned Soim session and some footage about the Hutsuls. It was produced by Kobzar Film Corporation, its producer was Vasile Avramenko, a Ukrainian immigrant actor, dancer, choreographer, balletmaster, director and film producer, mostly known for spreading Ukrainian folk dance across the world.²³ The Internet Movie Database lists it as a lost film, without surviving (known) copies.²⁴

²³ About Vasile Avramenko (1895-1981) see MARTYNOVYCH, OREST T.: *The Showman and the Ukrainian Cause: Folk Dance, Film and the Life of Vasile Avramenko*. Winnipeg, University of Manitoba Press, 2014.

²⁴ Internet Movie Database (IMDb): <https://www.imdb.com/title/tt0448162/> (Accessed: 24 September 2019).

However, it is not the case. One copy of the 79-minute-long film is even available on YouTube. At the beginning, from 1:50, it was dedicated to the memory of Peter Lysiuk.²⁵

Picture 5. *The grave of Peter Lysiuk in the Greek Catholic cemetery of Khust*

Source: "Tragedy of the Karpatho Ukraine"

REFERENCES

Archival source

1. State Archives of Transcarpathian Oblast (DAZO) in Beregovo fond 340 opis 1 delo 72. Az Egyesült Államok budapesti követségétől Lissiuk Péter elhalálozási körülményeinek megállapítása.

Published sources

1. B. STENGE, CSABA: A „vízkeresztí csata” – csehszlovák-magyar határincidens Munkácsnál 1939. január 6-án. *Honvédségi Szemle* 1/2019
2. B. STENGE, CSABA: Magyar hadműveletek Kárpátalja visszacsatolása során, 1939. március I. fázis (2. rész). *Seregszemle* 1/2018
3. BENEŠ, JAROSLAV: *Stráž obrany státu 1936–1939*. Mladá Boleslav, FORTprint, 2007
4. MAREK, JINDŘICH: *Hraničářská kalvárie. Příběhy posledních obránců Masarykovy republiky na severu Čech a Podkarpatské Rusi v letech 1938–1939*. Cheb, Svět Křídél, 2004
5. MARTYNOVYCH, OREST T.: *The Showman and the Ukrainian Cause: Folk Dance, Film and the Life of Vasile Avramenko*. Winnipeg, University of Manitoba Press, 2014
6. New York, Daily News 18 March, 1939 issue

²⁵ YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=8cFrAtqAQEg> (Accessed: 24 September 2019).

7. SHANDOR, VINCENT: *Carpaho-Ukraine in the Twentieth Century. A political and legal history.* Cambridge, Harvard University Press, 1997
8. Svoboda Ukrainian Daily 22 March, 1939 issue
9. The Herald News 18 March, 1939 issue
10. The Philadelphia Inquirer 18 March, 1939 issue

Internet sources

1. Committee to Protect Journalists (CPJ): https://cpj.org/data/killed/?status=Killed&motiveConfirmed%5B%5D=Confirmed&motiveUnconfirmed%5B%5D=Unconfirmed&type%5B%5D=Journalist&type%5B%5D=Media%20Worker&start_year=1992&end_year=2019&group_by=year (Accessed: 14 September 2019).
2. Creator & Maintainer: <https://westegg.com/inflation/> (Accessed: 20 September 2019).
3. Federal Reserve Bank of St. Louis: <https://fred.stlouisfed.org/series/MEPAINUSA672N> (Accessed: 20 September 2019).
4. Gazeta.ua: https://gazeta.ua/articles/history-newspaper/_vsetaki-ti-lyudi-ne-skavulili-i-ne-sklalibzroyi/891082 (Accessed: 22 September 2019).
5. Internet Movie Database (IMDb): <https://www.imdb.com/title/tt0448162/> (Accessed: 24 September 2019).
6. Kalenik Lissiuk: For Land and Freedom. <http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/5930/file.pdf> (Accessed: 14 September 2019)
7. US Inflation Calculator: <https://www.usinflationcalculator.com/> (Accessed: 20 September 2019).
8. YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=8cFrAtqAQEg> (Accessed: 24 September 2019).

Л 67 **LIMES.** Науковий вісник Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ. 2020/Випуск VII/Том 2. Редакційна колегія: Ільдико Орос (головний редактор), Мелінда Орбан та Олександр Добош (відповідальні редактори) [та ін.] – Берегове–Ужгород: ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ – ТОВ «РІК-У», 2020. – 288 с. (угорською, українською та англійською мовами)

ISSN 2411-4081

Науковий вісник «LIMES» засновано у 2014 році та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ. У науковому віснику публікуються наукові статті викладачів та студентів Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ, а також дослідження українських та іноземних учених угорською, українською та англійською мовами. Цей том об'єднує праці з історії, етнографії, мовознавства, педагогіки та соціальної географії.

УДК 001.89(058)

Наукове періодичне видання

LIMES

Науковий вісник

Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ

2020 р.

Випуск VII

Том 2

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

Серія КВ №20762-10562Р від 08.05.2014 р.

*Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ
(протокол №1 від 10.02.2020 р.)*

Головний редактор:

Льдіко Орос, кандидат педагогічних наук (кафедра педагогіки та психології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ)

Відповідальні редактори:

Мелінда Орбан та Олександр Добош (видавничий відділ, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Адальберт Бовді, доктор фізико-математичних наук, професор (кафедра математики та інформатики, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Адальберт Рац, доктор філософії з природничих наук (кафедра історії та суспільних дисциплін, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Бейла Надь, кандидат біологічних наук, доцент (кафедра біології та хімії, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Віра Протопова, доктор біологічних наук, професор (кафедра біології та хімії, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Емьовке Бергхауер-Олас, доктор філософії з галузі соціальні та поведінкові науки (кафедра педагогіки та психології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Золтан Кормочі, доктор філософії з галузі філологічні науки (відділення угорської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Золтан-Шандор Варга, доктор біологічних наук, професор-емерит (кафедра еволюційної зоології та біології людини, Дебреценський університет), Ібоя Самборовскі-Нодь, кандидат історичних наук (кафедра історії та суспільних дисциплін, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Лона Лехнер, доктор філософії з галузі філологічні науки (відділення англійської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Йосип Молнар, кандидат географічних наук (кафедра географії та туризму, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Катерина Дудич, доктор філософії з галузі філологічні науки (відділення угорської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Лорант-Денеши Давід, забілітований доктор у галузі «регіональні науки», професор (Інститут економіки та розвитку регіонів, Університет ім. Святого Іштвана), Маргарета Кейс, кандидат історичних наук (відділення угорської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Марія Ген, кандидат біологічних наук, забілітований доктор у галузі «науки про довкілля» (кафедра ботаніки, Університет ім. Святого Іштвана), Олександр Бергхауер, кандидат географічних наук (кафедра географії та туризму, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Олена Біда, доктор педагогічних наук, професор (кафедра педагогіки та психології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Роберт Бачо, доктор економічних наук, професор (кафедра обліку і аудиту, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Тетяна Чонка, кандидат філологічних наук (відділення української філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Томаши Врabelь, кандидат філологічних наук, доцент (відділення англійської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Юдіта Павлович, кандидат педагогічних наук (відділення української філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Юрій Жиуц, доктор технічних наук, професор (кафедра математики та інформатики, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Юрій Чотарі, кандидат історичних наук (кафедра історії та суспільних дисциплін, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ)

Відповідальний за випуск:

Василь Брензович, кандидат історичних наук (Благодійний фонд за ЗУІ)

ТЕХНІЧНЕ РЕДАГУВАННЯ: *Мелінда Орбан та Олександр Добош*

ВЕРСТКА: *Вікторія Товтін*

КОРЕКТУРА: *Льдіко Гріца-Варцаба, Олександр Кордонець та Томаши Врabelь*

ДИЗАЙН ОБКЛАДКИ: *Ласло Веждел*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр «Опаці Чер Янош» при ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ*

За зміст опублікованих статей відповідальність несуть автори.

Друк наукового вісника здійснено за підтримки уряду Угорщини.

Засновник: Благодійний фонд Закарпатського угорського педагогічного інституту (від 2016 року Благодійний фонд За Закарпатський угорський інститут)

Видавництво: **Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ** (адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90202. Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua) *Статут «Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ» (Затверджено протоколом загальних зборів Благодійного фонду За ЗУІ, протокол №1 від 09.12.2019р., прийнято Загальними зборами ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ, протокол №2 від 11.11.2019р., зареєстровано Центром надання адміністративних послуг Берегівської міської ради, 12.12.2019р.) та ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88000. Електронна пошта: print@rik.com.ua) *Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року**

Поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»

Шрифт «Times New Roman». Папір офсетний, щільністю 80 г/м².
Ум. друк. арк. 23,4. Формат 70x100/16. Замовл. № 2285. Тираж 300.